

Bezoekadres
Stadhuis, Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Gemeente Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 020 552 2000
Fax 020 552 3100
www.amsterdam.nl

mr. M.J. Cohen
burgemeester

Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
t.a.v. mevr. Dr. G. Ter Horst

Postbus 20011
2500 EA 's Gravenhage

Datum 30 november 2009
Ons kenmerk 2009/8399
Behandeld door OOV/OT

Onderwerp Amsterdamse reactie op hoofdlijnenbrief drugsbeleid

Geachte mevrouw Ter Horst,

Binnen enkele weken zult u in de Tweede Kamer de hoofdlijnen van het voorgenomen nieuwe drugsbeleid bespreken. De wijzigingen die u, samen met de voor het drugsbeleid medeverantwoordelijke bewindspersonen, voorstelt in de Hoofdlijnenbrief drugsbeleid d.d. 11 september 2009 kunnen (aanzienlijke) gevolgen hebben voor het Amsterdamse beleid.

Voordat ik hieronder in mijn reactie op de hoofdlijnenbrief een beeld schets van de Amsterdamse situatie en de aspecten die in ons lokale softdrugsbeleid momenteel de aandacht hebben, wil ik hierbij aangeven, dat ik - in aansluiting op de reactie van de VNG - uw doelstelling om het alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen, onderschrijf. Dit onderdeel verdient evenveel aandacht als de problematiek rond de soft drugs, zo niet meer.

Met betrekking tot het softdrugsbeleid zal ik de volgende aspecten belichten:

- coffeeshops en overlast: aandacht voor verschillen in problematiek in Nederland
- effecten van het rookverbod
- het afstandscriterium
- de achterdeur
- het gedoogbeleid in internationaal perspectief

Daarbij wil ik graag kort toelichten waarom Amsterdam na rijp beraad afziet van de mogelijkheid tot het indienen van een pilotvoorstel in het kader van het budget 'overlast en criminaliteit softdrugs'.

Tot slot wil ik van de gelegenheid gebruik maken om het Amsterdamse standpunt ten aanzien van de uitgaansdrugs uiteen te zetten.

Ik hoop dat u bij de vervolgstappen naar de totstandkoming van de drugsnota rekening wilt houden met deze punten.

Coffeeshops en overlast: aandacht voor verschillen in problematiek in Nederland

Uit de hoofdlijnenbrief drugsbeleid maak ik op dat het kabinet kiest voor de vierde variant die de commissie Van de Donk heeft geformuleerd: een besloten coffeeshop,

gericht op de lokale markt. De keuze voor deze variant is mijns inziens ingegeven door de problematiek in de grenssteden. Hier wil ik benadrukken dat de situatie in Amsterdam beduidend anders is dan die in de grensstreek. Toeristen in Amsterdam zijn hier vaak voor meerdere dagen waarbij ze, naast vele andere activiteiten, soms ook een coffeeshop bezoeken. Dit is anders dan het toerisme in de grensstreek waar toeristen voornamelijk komen om drugs te halen en dan weer terug naar huis gaan. De noodzaak tot het verplaatsen van coffeeshops naar de periferie als remedie tegen de overlast van toeristen, zoals in de grensstreek werd voorgesteld, is in de Amsterdamse praktijk niet aan de orde. Ook de noodzaak voor maatregelen als de invoering van een pasjessysteem voor alle coffeeshops, om niet-lokale gebruikers te weren, wordt in Amsterdam niet gevoeld. Sterker nog, Amsterdam ziet hier risico's voor toename van straathandel en handel vanuit 'illegale' verkooppunten.

De loketfunctie van de coffeeshop en de gevolgen van het rookverbod¹

In Amsterdam vormt de loketfunctie van de coffeeshop, met name in de woonwijken, een punt van aandacht. Er zijn signalen dat het op 1 juli 2008 in werking getreden verbod op het roken van tabaksproducten in de horeca leidt tot meer blowen op straat en in voor de shops geparkeerde auto's, met alle overlast van dien. In Amsterdam zijn veel coffeeshops te kleinschalig om een rookruimte in te kunnen richten. Het rookverbod heeft de sociaal-maatschappelijke functie van de coffeeshop in Amsterdam dan ook behoorlijk onder druk gezet. Bovendien zijn de mogelijk negatieve effecten op het gebied van de gezondheid (bijv. het roken van pure cannabis) in Amsterdam een bron van enige zorg.

Afstandscriterium

Het afstandscriterium acht Amsterdam geen passende maatregel ter bescherming van de jeugd. Een loopafstand van 250 meter is arbitrair en er kunnen vraagtekens worden geplaatst bij de effectiviteit van de maatregel, temeer daar jongeren onder de 18 jaar de coffeeshops sowieso niet mogen bezoeken en hier door de politie bovendien streng op wordt gecontroleerd. In de periode 2006 tot en met 2008 is bij controles totaal acht maal een minderjarige aangetroffen in een coffeeshop. Afgezet tegen het aantal coffeeshops (226) kan niet gesproken worden van een groot probleem, gelet op het feit dat de coffeeshops periodiek uitgebreid worden gecontroleerd door het Horeca Interventie Team (samenwerking van politie en Belastingdienst) en daarnaast nog door de wijkteams van politie. Wij signaleren dat gebruik van softdrugs onder jongeren een aandachtspunt is maar dat deze jongeren drugs veelal krijgen via tussenpersonen, dan wel eigen kweek en niet uit coffeeshops. Het is nog niet bekend of toepassen van het afstandscriterium zal bijdragen aan vermindering van drugsgebruik onder jongeren.

Op grond van een voorlopige, digitale berekening zou het afstandscriterium 43 coffeeshops in Amsterdam direct treffen. De neveneffecten van een dergelijke afname zijn niet bekend.

De achterdeur

Het kabinet komt niet tegemoet aan de wensen zoals die in de slotverklaring van de Almeerse wiettop door de burgemeesters zijn geformuleerd. Zo geeft het kabinet aan geen experimenten met de achterdeur toe te staan. Amsterdam betreurt dit. De invloed van de georganiseerde criminaliteit op de hennepcultuur en de aanvoer naar de coffeeshops vraagt om een aanpak.

Amsterdamse situatie te complex voor een experiment

Amsterdam zal geen pilotvoorstel indienen bij het Rijk. De situatie in Amsterdam is te complex en veel te grootschalig om een succesvolle pilot te houden, gelet op het grote aantal coffeeshops en de knelpunten zijn te divers en per stadsdeel verschillend. Bovendien is het budget goed besteed bij gemeenten die acute overlastproblematiek ervaren. Daarbij komt, dat nu een experiment met de

¹ Het rookverbod heeft in Amsterdam geleid tot een toename van overlast rond horecabedrijven. In deze brief beperk ik mij tot een toelichting op de overlast rond coffeeshops

achterdeur niet is toegestaan een pilot voor de Amsterdamse situatie te weinig op zou leveren.

Amsterdam acht het positief dat het kabinet de handelsvoorraad die de coffeeshops mogen aanhouden wil onderzoeken. Er zijn signalen vanuit de Amsterdamse coffeeshopbranche, dat de huidige maximale handelsvoorraad niet realistisch zou zijn. Een experiment met de handelsvoorraad zou voor Amsterdam echter te weinig kunnen opleveren als de toelevering aan de coffeeshop niet gereguleerd is en het systeem van 'runners' blijft bestaan.

Gedooqbeleid in internationaal perspectief

Amsterdam staat pal achter de slotverklaring van de wiettop en dringt er nogmaals op aan dat de regering zich in Europees verband en bij het VN-drugsbureau sterk maakt voor het Nederlands beleid. Echter de gemeente Amsterdam is voorstander van een structurele oplossing van de achterdeur van de coffeeshop. Als Nederland stappen zet richting het reguleren van cannabisteelt, en de productie en verkoop van de andere drugs, zal de reactie van de VS vermoedelijk fundamenteel anders zijn dan in het verleden. President Obama heeft verklaard dat hij het drugsbeleid zal stoelen op zakelijke, niet ideologische basis. Medische verstrekking van cannabis wordt in de VS niet meer federaal bestreden, en overal ontstaan cannabisclubs. Mede door de andere wind in de VS gaan in Latijns Amerika steeds meer landen over tot decriminalisatie van gebruikers. Het internationale politieke getij oogt momenteel gunstig voor het Nederlandse beleid.

Ook zouden reguleringsmaatregelen niet louter mogen worden afgewezen met beroep op de drugsverdragen die dat onmogelijk zouden maken. Het verdient (nieuw) onderzoek of de conventies deze mogelijkheid wel degelijk toestaan, bijvoorbeeld wanneer het betrokken land een staatsbureau instelt dat de markt reguleert. Daarnaast biedt het opportuniteitsprincipe mogelijk meer ruimte.

Amsterdamse standpunt ten aanzien van de uitgaansdrugs

Tot slot informeer ik u graag nog over de stand van zaken met betrekking tot drugs in het Amsterdamse uitgaanscircuit, met daarbij enige aandachtspunten.

--Preventie

Voor uitgaansdrugs, hallucinogenen en roesmiddelen is het doel om riskant gebruik zoveel mogelijk te beperken. Amsterdam richt zich voor uitgaansdrugs op jongeren in het algemeen en het uitgaanspubliek - waaronder jonge toeristen. Speciale aandacht richt het College van burgemeester en wethouders van Amsterdam op het preventiebeleid rondom grootschalige evenementen als house party's. In aanvulling op de landelijke programma's is het voornemens om de volgende activiteiten te continueren:

- Het distribueren van relevant informatiemateriaal, met verwijzing naar relevante websites.
- Het continueren van 'Jeugdnet'.
- De mogelijkheid voor het testen van uitgaansdrugs, mede als belangrijk signaleringsinstrument.

Aandachtspunten

Zoals u aangeeft in de Hoofdlijnenbrief is het aanbod en gebruik van genotmiddelen, met name middelen die onder de categorie 'uitgaansdrugs' vallen, voortdurend aan verandering onderhevig. Het preventiebeleid gericht op genotmiddelen zou op deze veranderingen moeten kunnen inspelen. Voortdurend inzicht in het aanbod en het gebruik van genotmiddelen in Amsterdam is dan ook noodzakelijk. Dit inzicht moet worden verkregen uit verschillende vormen van kwalitatieve en kwantitatieve monitoring.

Een belangrijke bron van monitoring is het testsysteem. Doordat gebruikers hun drugs kunnen laten testen, wordt zeer nuttige informatie verzameld over de samenstelling van de middelen en de risico's die gebruikers lopen. Deze informatie wordt op verschillende manieren gebruikt: 1. voorlichting aan de gebruiker; 2.

informereren hulpverleners en de eerstelijnszorg; 3. beïnvloeding van het aanbod, en 4. signalen voor beleidsdoeleinden. Informatie over het aanbod en de ontwikkelingen daarin wordt ook verkregen via de gebruikers. Zeker in een vervuilde markt, met een hoge omloopsnelheid van XTC-tabletten, legt dit extra druk op het testsysteem. Wanneer de testuitslagen van het laboratorium lang op zich laten wachten, ondermijnt dit de adviserende functie van de teststations. Dat betekent dat het testsysteem (het landelijke DIMS onder beheer bij het Trimbos instituut) flexibel moet kunnen inspelen op een snel veranderende behoefte aan testverzoeken. De GGD heeft herhaaldelijk signalen gekregen dat de testcapaciteit van het DIMS onder druk staat, waardoor aangeboden monsters niet of slechts na langere tijd geanalyseerd kunnen worden. Vanuit preventieoogpunt is dit ongewenst.

--Aanwijzing Opiumwet

Er doet zich een aantal dilemma's voor bij de grootschalige dance events. Het betreft het bezit, handel en openlijk gebruik van (hard) drugs op deze feesten, terwijl dat verboden is op grond van de Opiumwet, respectievelijk de Algemene Plaatselijke Verordening. De wijze van bestrijding van handel en bezit van hard drugs in het uitgaanscircuit kan mogelijk effecten hebben die vanuit gezondheidsperspectief ongewenst zijn. Repressie zonder de mogelijke effecten ten opzichte van de hulpverlening te onderkennen en af te wegen, kan gevolgen hebben voor de bereikbaarheid van de hulpverlening. De gedachte is, dat het beter is te reguleren dan te onderdrukken.

In dit kader wijs ik op de Aanwijzing Opiumwet van het College van Procureurs-Generaal die onlangs tot 31 december 2009 is verlengd, in afwachting van een heroriëntatie van de zogenaamde Bospolaris richtlijnen. De uitkomst van die heroriëntatie is onder andere bepalend voor het vervolgingsbeleid ten aanzien van het bezit van XTC-pillen. Bij de overwegingen tot aanpassing van de richtlijnen dient ook rekening gehouden te worden met de hierboven aangegeven mogelijke neveneffecten.

Ten slotte: Amsterdamse initiatieven inzake gebruik van alcohol, cannabis en uitgaansdrugs

Hieronder schets ik u de recente Amsterdamse beleidsinitiatieven op het gebied van alcohol, cannabis en uitgaansdrugs.

Alcohol

Het college zal binnenkort zijn voornemens kenbaar maken over de verdere vormgeving van het alcoholmatigingsbeleid, ter actualisering van het beleid, zoals dat in het Amsterdamse Alcoholmatigingsbeleid 2002-2006 is neergelegd. Naast een intensivering van een aantal maatregelen in de preventieve sfeer, zal het college ook aangeven voorstander te zijn de leeftijdsgrens voor de verkrijgbaarheid van alcohol in winkels te verhogen naar 18 jaar.

Wat betreft het uitoefenen van het toezicht door de gemeenten zijn mij op dit moment de resultaten van de pilotgemeenten niet bekend. In zoverre maak ik enig voorbehoud of de gemeenten straks niet een onevenredig aandeel uit de door het Rijk ter beschikking gestelde middelen moet besteden aan toezicht en handhaving van de Drank- en Horecawet ten opzichte van andere onderwerpen die uit dezelfde middelen gefinancierd moeten worden.

Cannabis

Zoals eerder aangegeven, is Amsterdam voorstander van een structurele oplossing van de achterdeur van de coffeeshop. Bij gebrek aan structurele oplossing van de achterdeur voert Amsterdam een pragmatisch beleid. Voorbeelden daarvan zijn:

- Aanpak 1012: een drastische vermindering van onder meer de overconcentratie van coffeeshops in postcodegebied 1012 (Wallen) om zo in te grijpen in de criminele infrastructuur in het gebied.

- Wij kijken naar de link tussen de illegale hennepcultuur en coffeeshops om zo vervolgens een 'harde knip' te kunnen maken aan de achterdeur, ofwel in te grijpen in de verticale (zaden, teelt, transport) keten
- We kijken kritisch naar horizontale ketenvorming (coffeeshop met nevenvestigingen), vanwege de grootschaligheid in aanvoer en afzet die dat oplevert per exploitant, als gevolg waarvan deze meer risico's loopt voor criminele inmenging

Daarnaast acht Amsterdam de bescherming van minderjarigen tegen de risico's van softdrugsgebruik van groot belang. Gelet op de eerdergenoemde kanttekeningen bij het afstandscriterium onderzoekt Amsterdam mogelijke alternatieve drempelverhogende maatregelen, die, gelet op de Amsterdamse situatie, passend zouden zijn om het druggebruik onder jongeren te ontmoedigen en terug te dringen. Daarbij worden zowel maatregelen in de repressieve als in de preventieve sfeer onderzocht. Diverse partners zijn hierbij betrokken, waaronder politie en de brancheorganisatie van coffeeshophouders, maar ook scholieren en docenten in het voortgezet onderwijs. In januari 2010 hoopt de Driehoek een voorstel voor alternatieve drempelverhogende maatregelen te kunnen presenteren.

Ook buigt Amsterdam zich op verzoek van de gemeenteraad momenteel over de mogelijkheden voor een evenwichtiger spreiding van het aantal coffeeshops over de stad, om een aantal stadsdelen met een grote dichtheid aan shops te ontlasten. Er zal onderzoek plaatsvinden naar overlast en beeldvorming in de wijken om van daaruit opnieuw de discussie met stadsdelen aan te gaan aan de hand van een model voor de ideale coffeeshop.

Uitgaansdrugs

Om de signalen die uit de verschillende vormen van monitoring van uitgaansdrugs naar voren komen op waarde te kunnen schatten, en te vertalen naar de praktijk van preventie op zowel korte als langere termijn is in Amsterdam een beleidsplatform genotmiddelen ingesteld, waaraan betrokken partijen en deskundigen in Amsterdam deelnemen, om het eenduidig te adviseren ten aanzien van het preventiebeleid genotmiddelengebruik. Daarnaast is gestart met een horizontaal overleg waarin politie, justitie, zorg, gemeente en organisaties van grootschalige dansfeesten - onder behoud van ieders verantwoordelijkheid - aan de tafel zitten om onder anderen de effecten van maatregelen, ontwikkelingen in de uitgaanswereld te bespreken. Vanuit het horizontaal platform kunnen voorstellen worden gedaan.

Verzoek tot lokaal gedifferentieerde aanpak drugsbeleid

Gelet op de hierboven aangegeven specifieke omstandigheden en knelpunten zou ik graag zien dat gekeken zal worden naar een aanpak in het drugsbeleid waarin ruimte is voor lokale differentiatie. Hierover zou ik graag met u verder willen spreken.

Met vriendelijke groet,
De burgemeester van Amsterdam,

mr. M.J. Cohen